

מועד קטן יא. (משנה) עד יא: (סוף הדף)

ביאורים

אבל - אדם שמתו לו ל"ע אחד משבעת הקרובים (אביו, אימו, אישתו, בנו, בתו, אחיו ואחותו) הינו אונן עד קבורת המת (או עד סוף היום הראשון). לאחר מכן הוא נוהג שבעת ימי אבלות, לאחר מכן הוא נוהג 30 ימים באבילות פחותה, ובאבילות על אב ואם הוא נוהג עוד י"ב חודש באבילות פחותה יותר. בשבעה הימים הראשונים האבל אסור בדברים רבים: לימוד תורה, ישיבה על כיסא, נעילת הסנדל. התנאים בהמשך המסכת נחלקו לגבי קרובי קרובים. יש שהרחיבו את חובת האבלות גם לגבי קרובי קרוביו (בן של אח וכי"ב) ויש שהרחיבו רק לאבי אביו או בן בנו. להלכה נוהגים שיש להתאבל קצת על קרובי קרוביו (אשת אח למשל) מפאת כבוד קרוביו (האח) ועל כן עד מוצאי השבת הראשונה אסור לכל קרובי הקרובים לרחוץ בחמין, להתקלח בחמין ולהשתתף בסעודת מצווה. (דינים אלו אינם נוהגים בקירבת נישואין, מלבד לגבי הורי בן הזוג)

משנה

פעולות המותרות בחוה"מ

- בניית מעקה לגג או מרפסת (בתנאי שיעשה 'מעשה הדיוט').
- תיקון סדקים שבתנור ובגג (בתנאי שיטוח בטיט ויחליק ביד או ברגל).
- תיקון חלקי דלת שנשברו (בתנאי שלא יכוון לעשות זאת דווקא בחוה"מ).
- כבישת ירקות שניתן לאוכלן בחוה"מ.

מהו 'מעשה הדיוט'?

רב יוסף: מעקה מענפים.

ברייתא: מסדר אבנים אך לט טחן בטיט.

קשה:

יוחנן כהן גדול גזר ואסר לתקן בפטיש!

תירוצים:

סתמא: כשיש רעש גדול - אסור, כשיש רעש קטן - מותר.

רב חסדא: כשיש רעש - אסור, כשאין רעש - מותר.

רב פפא: המשנה עוסקת בתקופה הקדומה ליוחנן כהן גדול.

רב אשי: המשנה היא כר' יוסי (החולק על ר' יהודה) שלא

מצריך לשנות כשיש דבר האבד.

רבא (גירסא א'): מותר למלוח דגים שצד (שלא בכוונה) יותר מצורכו (מדין דבר האבד).

רבא ב': מותר למלוח דגים (כיוון שניתן לאוכלם במועד לאחר שיסחט את המלח).

פרק שני - מי שהפך

משנה

המקרה

התחיל להכין שמן מזיתים ולפתע: 1. נהיה אבל (ואסור במלאכה).
2. אירעו אונס - והגיע חוה"מ (ואסור במלאכה).

הדין

ר' יהודה: יטען קורה ראשונה (כדי למנוע הפסד מרובה) - וימשיך אחרי חוה"מ.
ר' יוסי: יגמור את כל העבודה הנדרשת.

המשנה התייחסה למקרה 2 (של חוה"מ). מה יהיה הדין במקרה 1 (של אבל)?

רשב"א:

אסור לעשות כלום (בניגוד למועד).

ר"א:

אם במועד (שאסור מהתורה) מותר, ק"ו שבאבל (שאסור מדרבנן) **מותר**.

הגמרא הביאה ברייתא המסייעת לרשב"א (בברייתא נאמר שלאחרים מותר לעשות לאבל, אך לאבל אסור).

מלאכת האבל עצמו

בהפסד מועט (שדה לוריעה וכי"ב):
חכמים: אסור לגמרי.
ר' יהודה: מותר לאחרים לעבוד בשבילו.

בהפסד מרובה (לסתום חבית, וכי"ב):
מותר לאחרים לעבוד בשבילו (ולא עצמו אסור).

עבודת אבל שנמצאת בידי אחרים:
מותר לאחרים לעבוד (בתנאי שהעבודה אינה בבית האבל).

אבל מומחה

כשהוא המומחה היחיד שיכול לעשות את המלאכה:
רשב"ג: מותר לאבל עצמו לעשות (בין לעצמו ובין לאחרים).

אבל שעובד לאחרים

כשהאבל מחוייב לעבוד בשביל אחרים:
כשיכול להתחמק: לא יעבוד.
אם לא יכול להתחמק: יעבוד.

כדי שלא יחשדו שמסייע להם.

כיצד ניתן להתחמק?
 א. שכיר יום - יבטל את השכירות.
 ב. מלאכת אחרים אצלו - יחכה עד שתגמר האבלות.
 ג. אריס וכי"ב - אחרים יעשו בשבילו.

באדם חשוב יש להחמיר אפילו אם לא יכול להתחמק.